

Astrophyton Darwinium, 2009.

Takobjekt i stuccgips. Mått ca 170 cm i diameter, vikt 70 kilo.

Placering: Riche Lilla Baren, Birger Jarlsgatan 4, Stockholm

Läs mer om verket på Riche hemsida:

<https://riche.se/art/cecilia-omalm-astrophyton-darwinium/>

En värld av konst

Riktar man blicken upp mot taket och ser den undervattensvarelse som där breder ut sina tentakler sker något märkligt. Baren blir helt plötsligt botten i ett hav och människorna som står där tycks befinna sig i en submarin värld. Varelsens närvaro gör också att de unga kvinnorna, sjöhästarna och böljande växterna som smyckar väggarna framträder tydligare. De fanns där som en del av interiören redan från början och hade till uppgift att skapa en känsla av skönhet och verklighetsflykt. Barer har ofta fungerat på det sättet och gör så än i dag. Takreliefen är dock – även om den på flera sätt känns som en självklar del av rummet – ett nytt inslag skapat av konstnären Cecilia Ömalm Krajcikova. Den omfattande och komplicerade hantverksmässiga processen är utförd i nära samarbete med stuckatören Gabriel Monsalves. Dessutom har ytterligare en person haft en avgörande betydelse för verket, trots att han varit död sedan länge. Förlagan till utsmyckningen är hämtad från den tyske zoologen Ernst Haeckels bokverk *Konstformer i naturen* utgivet 1899–1904. Planschen som Krajcikova utgått från föreställer en på flera sätt fängslande sjöstjärna med det latinska namnet *Astrophyton Darwinium*. Anmärkningsvärd är den inte minst genom sitt utseende och mer än en kropp av vävnader och brosk påminner den om något från växtriket. I djurets mitt finns en stjärnformad öppning som äger den dubbla funktionen av mun och anus. Från kroppen sträcker sig fem armar som förgrenar sig i alltfler och allt delikatare utskott. Trots att både bilden och reliefen är helt stilla tycks allt på ett obehagligt sätt röra sig, som om varje del ägde ett eget liv.

Ernst Haeckel var en passionerad anhängare av Darwins tankar om det naturliga urvalet, vilket gjorde honom till en kontroversiell person. Både den allmänna uppfattningen och kyrkans syn på skapelsen var vid denna tid av en helt annan art. I Haeckels sökande efter livets gåta stod naturens former i centrum och särskilt när dessa präglades av symmetri. Genom jämförelser mellan foster från olika arter och hur de växte i livmodern beskrevs en utveckling från enklare varelser till mer komplexa. Här fanns föreställningar om ett gemensamt ursprung – en kökkenmödding som allt liv härstammar ifrån. För en konstnär av Krajcikovas typ, som låter sig inspireras av och återanvänder äldre bilder, är Ernst Haeckels illustrationer en guldgruva. Hans detaljerade skildringar förmedlar inte bara en omåttlig fascination för världens yttre skepnad, utan de speglar också specifika föreställningar om tillvarons grund. Och på en plats som denna blir människans samhörighet med naturen i Haeckels mening högst påtagliga, både när det gäller strävan efter det vackra och begär andra slag.

Niclas Östlind, november 2009

